

Előfizetési árak:

Egész évre 10 frt — kr.
Félévre . 5 „ — „
Negyedévre 2 „ 50 „
Egy hónapra 1 „ — „
Egyes szám 4 kr.

Megjelenik mindennap,
vasárnap kivételével.

DEBRECZENI ELLENŐR

A SZABADELVÜPÁRT KÖZLÖNYE.

Szerkesztőség

és

Kiadóhivatal:

Fő. piac, Simonffy-ház
a városházával szemben

Hirdetések a legmérsé-
keltebb árszámítás mel-
lett vétetnek fel.

A mi elégteleneink.

Debrecen, aug. 14.

Casario feje néhány nap mulva le lesz vágva, egy anarkistával kevesebb lesz, de megmarad még egy millió — legalább egy olasz anarkista lap szerint ennyi az európai anarkisták száma — s ezek, ne is kétkedjünk benne: folytatni fogják, ahol csak alkalmuk nyílik, Ravachol, Vaillant, Henry és Casario művét.

Ezen századvégi lázas, hóbortokkal telített s minden rétegében elégtelen társadalom kormányzói és törvényhozói most már hiába hoznak a francia kamarához hasonló drákói törvényeket, hiába vágja a fejeket a guillotine. Ennek a hydának egy levágott fő helyett száz új feje nő s hogy mint fog végre is ez a társadalmi processzus végződni, azt bajos egyletre eldönteni.

Mi ma g y a r o k e tekintetben még nem kerültünk bele az anarkizmus foragtagába; de ha nem vigyázunk, — s nem sikerül kiegyenlíteni a munka és tőke között már itt is lappangó éles ellentétet, úgy bizony itt is meg lesz a baj. Mert nálunk is megvan bőven az az elem, mely terhesnek tartja a munkát és türelhetlen igazságtalanságnak bélyegzi azt, ha valaki nagyon meggazdagodik. —

Ezen elem gondolkozására igen jellemző világot vetnek azon nyilatkozatok, melyek a Budapesten tartott munkásgyűléseken történtek. Ezekből meggyő-

ződhetik mindenki, hogy mi is kezdünk szép lassan közeledni azon „burzsoá-gyűlölet felé, melynek végső hatása a maga eredeti francia jelentőségében Carnot meggyilkolásában nyilvánult. A mi proletárjaink is kezdik „burzsoának“ nevezni és gyűlölni a polgárt, különösen azt a polgárt, a kinek nála jobb sorsa, akinek nagy jövedelme, vagy éppen vagyona, tőkéje van.

Az ő vezérszónokaik a munkanélküliek gyűlésén ép úgy, mint a folyton munkában levők összejöveleiben, első sorban és mindenek fölött a kapitalisztikus termelési rendszert vádolják és az egész termelési rendszer gyökeres átalakítását követelik. És mi tagadás, a dolog lényegében van némi igazuk, t. i. abban, hogy a nagy tőkésurai sok esetben kizsákmányolják a hatalmukat és adófizetőiké teszik az egész országot, az egész világot.

Ha látjuk, mint sokasodnak a kartellek, melyeket a nagy tőkepénzesek az ő vállalataik érdekében kötnek, — bizony el kell ismerni, hogy védelemre szorul velük szemben a nagy fogyasztó közönség, melynek soraiba azonban nem csupán a kézimunkások és a munkanélküliek tartoznak, hanem a földmunkások, a szellemi munkások és az egész társadalom.

Elhihetik a t. szocialista urak, hogy a mi különösen a szellemi munkásokat illeti, azok sem élnek bizony rózsás viszonyok között és nem követelhetik a nyolc órai munkaidőt, hanem dolgoznak gyakran

tizennégy órát is, a szórakozást a legtöbben ugyiszolva csak a hírből ismerik... És a polgárok, a gyűlölt „burzsoák“, a kereskedők és az iparosok, vajjon azoknak elég-e nyolc órát dolgozni? Szó sincs róla; ezek is megnyújtják a munkanapot a lehető végtetekig és megrövidítik igen sokszor a pihenésre rendelt éjszakát, csak hogy szorgalommal és lemodással biztosíthassák a maguk és családjuk kenyerét, jövőjét.

E szerint hát csak a nagy tőkepénzesek maradnak okai a tömeg elégtelenségének akkor, midőn kartelljeikkel és titkos egyezségeikkel erősen megdrágítják a legtömegesebb fogyasztási cikket, azokat, amikre mindenkinek szüksége van, gazdag és szegénynek egyaránt. Hanem aztán meg ne fedkezzenek a gyári és más munkás urak arról sem: hogy a munka idő le s z á l l í t á s a és azzal szemben a munka b é r f e l e m e l é s e, amit ők követelnek, szintén a k a r t e l l e g y n e m é t k é p e z i a f o g y a s z t ó k k a l s z e m b e n a kiknek végső sorban mindezt meg kell fizetniük.

Szóval, úgy áll a dolog, hogy az elégtelenség, mely a megélhetés nehézségei miatt elfogja az embereket, tulajdonkép kiterjed az egész társadalomra és legfőlebb az a különbség: hogy a „burzsoák“ nem kiabálnak és nem tartanak gyűléseket, hanem békén titrik a bajokat és küzdenek azok ellen megfeszített munkával, amint valószínűleg

A „Debreceni Ellenőr“ tárcája.

V i h a r.

Ahogy Sebestyén Lászlóné átlépte a bormászi határt, a „vörös füzes“nél megállt s visszanezett.

Haragos felhők lógatták lábaikat Bormász fölött; minden pillanatban attól lehetett tartani, hogy egyszer csak lelépnek onnét. A fecskék is nagyon alant szálltak; eső közeledtét érezte minden.

Sebestyén Lászlóné ott a „vörös füzes“ mellett sokáig tartotta a pihenőt.

Fájt a szívének, hogy elszakadt attól a kedves falutól, melybe mint új asszonyt vitte az embere; fájt a szívének, hogy meg kell válnia az ismerős utcától (egy van az egész Bormászban!), az ismerős arcoktól, kik még nagypénteken sem haragosak.

S mégis ott hagyta Bormászt, ott hagyta az emberét, azt a szelidképű, azt a csöndes embert, ki nem tudot volna véteni a légynek sem. —

Ez volt a bűne; hát mért nem vétett? Sebestyén Lászlóné, ez a rugékonny teremtes, (a bőre olyan volt, mint valami cigányleányé) szerette volna, ha beléje köt Sebestyén László; ha minden héten kétszer is — de legalább — beléje köt.

Hanem Sebestyén László nem tette azt; egészen más anyagból volt gyurva, olyan anyagból, mely az ütésre se sziszszsen. Ha balták

lógtak a levegőbe a feje fölött, akkor is csak olyan nyugodt volt, mint mikor a porciót duplán szedte be rajta a kis biró.

Ez bántotta Sebestyén Lászlónét; ez a nyugodtság ingerelte az ő forró, tüzes véréből — sok asszonynak — egy csepp is elég lett volna, hogy rózsaszint váltson s mindvégig olyan maradjon az arca.

Tegnap valami csekélység felett össze akart zördülni az emberével, s ma már itt van a „vörös füzes“ alatt, vasgáborjánoktól lakott jegenyete tövében.

Nyilvánvaló, hogy az öszezördülés nem sikerült.

Toppantott a kis lábaival s vérszin, husos ajkát haragosan harapdálta.

Nem öszi, langy fuvalom kell az ő szívének, de perzselő, égető nyári hév!

Ernyőt csinált a kezeiből a szeme elé s hamiskás pillantással mérte végig az utat, mely a vörös füzesről a falug vezet. El volt tőkélve, el volt szánva, hogy visszamegy Markótára, az „édes szülémhez“, s nem látja többet Bormászt, melynek még a levegőjét se kavarja föl a vihar.

A jegenyén a fészekben vasgáborjánfiak sipogtak: az eső szelét érezték s összedugták tömpé nagy fejüket.

Túlán, a füzes sűrűjéből gyöngyvirágok bódító illatát hajtotta feléje a szél s a füzek levelei egymáshoz simulva szőlítgatták Sebestyén Lászlónét.

Egészen elmerült gondolataiba, szinte megrezsent, mikor a bormászi uton, éppen a csöszház mellett, nagy vastag porfelhőt látott

emelkedni, mely szállt, szállt s mind közelebb ért hozzá.

Kocsi verte azt a port; Sebestyén Lászlóné megismerte a két nemes jószágot, mely a kocsi elé volt fogva. Az egyik a „Dáma“ volt, másik a „Szellő“, — az emberének a lovai, melyeknek sörényét annyiszor fonta be pántlikával a Sebestyén Lászlóné két szép fehér keze.

Az asszony felsóhajtott:

— Jön, utána jön! De hát mit akar vele?

Két szeme, az a két felhőkkel borított éjszaka szintén égett; haján, azon a selymes fekete haján, annak a selymes fekete hajának mindegyik szálán tűzsziporkák szikráztak végig.

Az ember jön! Miért jön? Futni akart; de mintha gyökeret vert volna a lába, mozdulni se tudott.

A „Szellő“ meg a „Dáma“ magasra tartott cimpával, alig egy kódobásnyira járt már a füzesről; erősen meghajtotta őket Sebestyén László; a zablavasukat is belepte a tajték.

S im ni, mikor az asszony közelébe érnek, egyben kezesek lesznek ezek a szilaj állatok, akár csak a bárány.

Egyben kezesek lesznek, de nem a gazda. Szinte megváltozott rövid pár óra alatt ez az ember. Könnyedén ugrik le a kocsirol, sebbellobbal siet a vékony, karcsu jegenye felé, a vékony, karcsu jegenye tövében álló villogó szemű asszony felé.

Világot gyújt, tüzet forral csendes lelkében az öröm, hogy viszont láthatja újból.

küzdhetnek a Budapesten és másutt gyűlésező szocialisták is, ha izgató lapjaik olvasgatása helyett do'og után nézének, dolgoznának és néha bizony ital tekintetében mérsékeltebben élnének. —

Hogy keserű és nem ritkán önmaguk által is teremtett keserű helyzetükben följajdulnak, azt értjük. De hát a „burzsoá“ nem épp oly elégtelken mint ők, s vajon ki segít a baján? Hát mi nem tudjuk s nem érezzük úgy mint ők, hogy a sok millió katonaság az, mely az államok jövedelmeinek jó nagy részét megemészteti és hogy ez az oka, hogy közművelődési és ember baráti intézményekre olyan kevés jut aránylag a szükséghez, mely mindegyre nyomasztóbb és követelőbb . . .

Vannak, kétségkívül ilyen s ehhez hasonló jogos követeléseik a szocialistáknak s ezeket nekik meg is kell adni, ha nyíltan előállanak és méltányos dolgok követelnek. Ha pedig nem méltányos és főleg oly könnyítéseket és kedvezményeket akarnak, melyeket a „burzsoá“ a legjobb akarattal sem képes az ő saját egész társadalmi rendszerének megváltoztatása nélkül nekik megadni, akkor hiába az ő szónoklásuk, fenekedésük s összeesküvésük a társadalom ellen, mert a vége mégis csak az lesz jövőre is, hogy a náluk erősebb burzsoá még sok, ha kell, ezer és ezer Caserio fejt is a porba fogja hullatni . . .

— A fölszabadító Oroszország. Politikai és diplomáciai körökben a „Nedelja“ tekintélyes heti folyóirat hosszabb politikai cikke általános feltűnést kelt. A bulgáriai és a koreai kérdés fejlődését kiindulási pontul véve, a nevezett lap kifejti, hogy az orosz külügyi politikának jövőben új irányokat kell követnie. Az orosz politikának célja — így szól a cikk — az kell, hogy legyen, hogy határait kisebb, de független államok vegyék körül; mennél kisebbek és mennél függetlenebbek ezek az államok, annál

— Eszti, édes Eszti, ne menj el, ne hagy itt; meghalok, ha nem láthatlak! utánaad sir a lelkem, a szívem minden dobbanása a te nevedet susogja. Megöllek inkább, de nem bocsátlak!

S átkarolja a menyecskét, ziháló mellére szorítja azt a forró testet, így még soha — most először.

S az asszony már nem néz az utja elé, de az utja után. Azokat a Bormászra fellépni szándékozó felhőket nézi! Azokat a haragos, fekete felhőket, melyeket im a szélvihar már egészen megvitkított.

S az a vihar, azokhoz a haragos, fekete felhőkhöz gyengéd kezekkel nyúl: bizony azok csak még jobban összetorlódnak.

De így?

Csak nézzük! Már mennek, futnak s odadobják magukat a viharak, ennek a heves legénynek a karjai közé.

Sebestyén Lászlóné reszket a boldogságtól izzó vérré még izzóbbra vál; két karjával átkulcsolja az embere nyakát s az ajkát véresre szíjva csókjával. — Aztán odasimul, egészen odatapad ahhoz a széles, domboru mellhez s csak úgy nyögi:

— Ha ilyen lettél volna, tapodtat sem mentem volna az oldalad mellől — istenem!

S a „Szellő“ meg a „Dáma“ viszi a kocsit, viszi a kocsin azt az édes terhet haza felé, Bormász feé.

Tóth Dezső.

jobb nekünk. Az orosz birodalom jelenleg a nagyhatalmak nyomása alatt szenved, amelyeknek szomszédsága alig elviselhető, állandó hadi áldozatokat követel tőlünk. A történelem tanúsága bizonyítja e politika helyes voltát. Európai Törökország szétfűlése után Ausztria-Magyarország kerül majd a sorra és megkezdődik az új államok alakulásának processzusa. A még mindig nem teljesen kiépült német birodalom szétbomlása szintén nem lehetetlen. E processzusnak nem szabad akadályt utjába gördítenünk, ellenkezőleg minden erőnkkel elő kell azt mozdítanunk. Hogy a kisebb országok függetlensége Oroszországnak javára szolgál, azt senki sem fogja tagadni. Épp ezért szükséges, hogy Bulgária és Korea már most tartsák meg függetlenségüket az ő és a mi érdekünkben. Ez elv következetes keresztülvitele az egyedüli módja annak, hogy a mostani nehézségek elháríttassanak.

— Belföldi hírek. (Szilágyi Dezső) igazságügyminiszter szeptember 5-én Pozsonyba megy és beszédet fog mondani választói előtt. Hír szerint gróf Apponyi Albert meg Tisza Kálmán beszámoló beszéde után Szempcen fog beszédet tartani s a Tisza Kálmán mondotta beszéddel foglalkozni. (Baross János) a kir. személyi körüli miniszterium volt másodállamtitkára 75 éves korában Neuhausban meghalt.

— Külföldi hírek. (Hieronymi belügyminiszter a királynál.) Hieronymi belügyminiszter Pápay István fogalmazóval tegnap reggel Ischibe érkezett. A miniszter több napig marad Ischiben s a király valószínűleg máskülön kihalga áson fogadja. — (Milán király Bécsben.) Milán király vasárnap este Bécsbe érkezett és délután hosszabb látogatáson volt Kálnoky gróf külügyminiszternél. Milán király, a ki párisi háztartását fölözlatla, ezentul állandóan Szerbiában lakik.

Papirszeletek.

(Wekerle és a bánya-városok. — Betörés Verdínél. — Szellemi és testi erő. — Spirifankerl. — Wekerle Lenyvelországnak. — Ez is valuta. — Tisza István. — Baross Gábor.)

Wekerle Nagybányán és környékén való utjában furdött a népszerűségben — a publikum uszott a szabadelvű árral — a néptömeg tengernyi volt — a merre járt, beállott a liberalizmus hullámainak dalgála és a padt a reakció — mig beszédének patalkja hatalmasan folyt tovább és ennek tükrében a politikai helyzet hü képe fogadott, addig tájték zott körül az ultramontanizmus és hijába kavarta fel az iszapot és hinárt — a miniszterelnök politikai a ch t ján a k vitorlát kedvező szél dagasztotta — kedélyének hév forrása balzsamot árasztott maga körül . . .

Egyszóval — Wekerle miniszterelnök és öt kísérs fia bátran lemondhattak ez idén a fürdőzésről: a nagybányai út pótolta mindent!

Verdínél betörték és elhaboltak egy csoport — a zenei-kéziratokból is.

A tettesek még nincsenek fölfedezve, a mi nagy szerencséje a budapesti rendőrségnek.

Az ügyelő rendőrtisztviselő bizonyára rájok fog az ellopott motívumokra találni a budapesti népszínházban előadott — uj o p e r e t t e k b e n .

Kifogásolja az ellenzéki sajtó gróf Festetics Andor földmivelésügyi miniszternek azt az ígértét, hogy tárcájának szentelendi összes „szellemi és testi erejét.“

Pedig kivált a parlamenti vitákon látszik meg, hogy ott nagy testi erőre van szüksége annak, a ki az agráriusok érvelését jó egészséggel akarja kiállani.

Az egyik lova Spirifankerl a taitai grófnak, amásikat Kossuthnak akarja elnevezni. Vagy ugyanezt a lovat akarja a Kossuth nevére átkeresztelni.

Spirifankerl és Kossuth — hogy illik ez össze?

Sehogyssem illik ez össze, de a taitai gróf német komédiásai aligha nem énekelnek olyan kuplékat is, a melyekben az ösmeretes „Wie reimt sich dass zúsam“ mintájára — majd össze lesz a két név rimeltetve.

De hogy ha a gróf be áll a „Kossuth“ nevű lóhoz jockeynek, az bizonyos, hogy kitörirajta a nyakát.

„Igy illik az össze.“

Ismételjük, hogy a miniszterelnök bécsi utjára el kellett volna utaztatni az ellenzék vezetőit is, a kik Magyarországnak a „nye pozvolim“ politikusai.

Lengyelországban valamikor egyetlen egy tiltakozó szavazat, egy „nye pozvolim“ is megakadályozta valamely törvény keresztülvitelét, nálunk — imé — az ellenzék „nye pozvolim“-jai sem tudnak nagyobb eredményt kivívni, minthogy a főrendiházban a javaslat — első ízben megbukik, másodikban törvénynyé válik.

Abdikáljanak, nagy jó uraim, ott a fekete ellenzéken, ahdikáljanak, mert önkövek az egész nemzet azt kiáltja, hogy — „nye pozvolim!“

Nem elég a valuta végrehajtása, nem elég új pénz nem áll már is rendelkezésünkre és a haza különböző vidékein saját külön valutát meghonosításán törik a fejüket.

Az elbolondított népnek jó ultramontan fapénz, vagy a román izgatók kifzetésére szánt aprópénzen kívül, az ujpesti kéthatosos példájára megszületett a mohácsi tizforintos új pénz nem is.

Mennyi csele van a cseleparti népnek! Mekkora Mohácsot nem ért meg újra „nemzeti nagy létünk nagy temetőjének“ vidéke!

De hát olyan rosszul magyarázta volna meg az enyém, tied, övé fogalmát a mohácsi kerületnek... Linder Gyurka?

Szabó Jenő, a Baross Gábor volt subalternusa, a nagy államférfi halála után kicinyes szörszálhasogatásokkal halmozta el egykori főnökét és kivált a zónát.

Felelt a genie elleu támadott filiszternek először is maga a zóna, mivelhogy a személyi forgalom (lásd mai közgazdasági rovatunkat) folytonosan fejlődik és emelkedik.

Felelt továbbá Szabó urnak dr. Tisza István, a ki a „Budapesti Szemlé“-ben, mely — mellékesen mondva — a Szabó Jenő cikk sorozatát is közölte.

Dr. Tisza István Baross életében kritika alá vette, halála után megvédi a sirduló kegyeletlenség ellen.

Szabó Jenő holta után támadja meg a vasminisztert, éltében bizonyosan már messziről „humillimus servus“-t kiáltott főnöke elé.

Nem félnek Baross pszichológiai, hogy „az erős a koporsóból kitör“, de mielőtt „egyet kérne“, elővesz egy vasuti sínt és úgy megrakja a pszichológiai közepszerűségeket, hogy arról kódolnak — a zónák végéig!

Gasparone.

A tanszerkiállítás.

Debrecen, augusztus 14.

Pár nap választ el már csak az országos tanszerkiállítás megnyitásától. Ünnepe, még pedig kettős ünnepe lesz aug. 18.-a Debrecennek, midőn a király születésnapján falai között üdvözölheti az ország legjelesebb tanügyi férfait, midőn megnyílnak a kiállítás kapui, melyeken belül a magyar tanügy haladását és fejlődését szemlélheti az ország közönsége.

A kiállítás fontosságát lesz alkalmunk méltányolni. — A kiállítás méltó Debrecenhez, mely Magyarország kulturális fejlődésére minden nagy befolyást gyakorolt a egy nagy kiterjedésű országrész, a magyar nép egy igen jelentékeny tömege szellemi életének századok óta gócpontja.

A kiállítás nagy arányaiban, s abban a páratlan élénk érdeklődésben, mely a kiállítás iránt ugy hazánkban országsszerte, mint a külföldön is nyilvánul, Debrecen elsőrangú jelentőségét látjuk a magyar kultúra terén. E példátlan, nem is sejtített sikerre Debrecen büszke lehet.

Az 1890. évi budapesti tanszerkiállításon 77, az 1892. évi zágrábi is csak 127 kiállító vett részt; a debreceni tanszerkiállításra pedig 657 kiállító jelentkezett, szinte megszámlálhatatlan mennyiségű tárgyakkal. Ezek mérsékelt telteliséget érte, a kollégium gazdag tanszergyűjteményei nélkül, melyek szintén részt vesznek a „nemzet köztársaság” nevezhető kiállításán, a 100,000 frtot haladja s az általok elfoglalt terület ötezer méter nagysága.

Mint a méhkasban, úgy sűrűnek, forognak, dolgoznak hajnal hasadástól késő estig a kiállítás épületeiben munkások, díszítők és a rendezőség tagjai, hogy aug. 18.-ára minden a maga helyén, szépen, szakszerűen elrendezve legyen.

A kép, melyet a rendezés lázas munkája nyújt, érdekes s megengedi, hogy futólagos szemlét tartsunk a termekben s legalább általános képet szerezzünk a gyűjteményekről, melyek felölelik nem csupán a szorosabb értelemben vett iskolai szereket, de mindazt, ami gyermekneveléssel és iskolai tanítással kapcsolatba hozható; elkezdve egy minta gyermek-szoba, csecsemőnek való berendezésén és gyermekjátékain, keresztül az elemi iskolák szemléltető iskolai tábláin, az ipartanítás változatos produktumain, a közép és felső iskolákban természettudomány tanításhoz használt leleményes gépekig és drága zongorákig, fejedelmi személyek által megvásárolt remek varrottasokig.

A kiállítók előtt az ország legelső tanfőnöke, br. Eötvös Loránd közoktatásügyi miniszter járt jó példával elől. Az ő rendelkezésére történt, hogy a budapesti tanszerkiállítás összes tárgyai leküldetnek Debrecenbe, melyek értéke 9000 frt. A közoktatásügyi kormány egyéb tekintetben is sokat tett a kiállítás sikereért. Kedvezményeket adott; állami díjakat engedélyezett, a jurybe tagokat nevez ki, miáltal a kiállítás működésének állami jelentőséget és érvényességet kölcsönöz. — Az állami segítségben részesülő ipartanmühelyeket a kiállításban való részvételre hívta fel. Így az ungvári agyagipar iskola igen szép munkákat küldött, melyekből 14 db. már a kicsomagolásnál elkelt. A csávai és chvojnicai gyermekjáték-készítő tanmühelyek, a homonnai fafaragászati tanmühely készítményei

remek dolgok, melyek bizonyára kapósak lesznek.

A nagyváradi latin szertartású püspöki egyházmegye Schlauch bíboros püspök rendelkezésére tömeges gyűjteményt állít ki iskolák berendezéseiről. Még drága templomi szerek is láthatók a gyűjteményben, melynek értéke 11000 frtra van téve.

Nagy vonzerőt fog gyakorolni a közönségre, főként nőkre Gyarmathy Zeigáné urnő remek gyűjteménye kalotaszegi pompás varrottasokból, melyek a Kalotaszeg vidéki iskolákban készültek csupa fejedelmi személyek számára. Az ablaktárgyokat Ő Felsője a királyné, a diványterítőt Mária Valeria főhercegnő, a kávézó service-t a belga királyné, egy szoba berendezéshez való szőnyegdíszítést József főherceg Mária Dorothea főhercegnő részére, és egy hat személyre való asztali service-t Teck angol hercegnő vásárolt meg. Ezekből áll a kalotaszegi varrottas-gyűjtemény.

A debreceni ev. ref. egyház egy hat osztályú elemi népiskola csoportosított tanszeri és iskolai dolgozatai bemutatására vállalkozott. Szakemberek, akik látták, dicsérik a gyűjtemény szakszerű csoportosítását.

A kollégium összes tanszergyűjteményeit bejelentette kiállítási tárgyakkal.

Debrecen város tanácsának kiállításáról lapunk más helyén írunk.

Az anyák érdeklődését erősen fogja lebilincselni a debreceni orvosgyógyász egyesület mintagyermekszobája, melyben miadaz látható lesz, a mi a gyermek ápolásához és neveléséhez születésétől kezdve, hat éves koráig szükséges és ajánlható.

Egyesek közül is sokan rendkívül szép és gazdag gyűjteményekkel jelentek meg. Schmidt Sámuel debreceni és Stieglitz bécsi hangszerkereskedő 17000 frt. értékű tárgyakat állítottak ki. Schmidtnek csak zongorája 12 van bemutatva, köztük a Jankó féle híres zongora.

A hamburgi világhírt Neidlinger cég a házi és női ipar körébe vágó gépeivel jelent meg. Ez a nagy szakértelemmel rendezett csoport 11800 frtot ér.

Az Első magyar varrógépgyár r. társaság is varrógépeket állít ki, melyeket villamos motorral tart állandóan működésben.

Kiemelhető részét képezik a kiállításnak a tanszer-gyárosok és kereskedők gyűjteményei. Rosonovszky Frigyes (Budapest) 7000 frt értékű kitömött állatokat és csontvázakat, Lenk Adolf (Bpest) 4000 frt értékű tanszerket és praeparatumokat, Calderoni és társa (Bpest) teljes tanszer-gyűjteményt, a Deutsche Lehrmittel társaság (Stuttgart) könyveket és tanszerket, C. Adler (Berlin) tanszerket, négy lipcei cég iskolai és zeneszerket állított ki.

Tanulmányosak Kilvady János breznóbányai tanító és Kunszt Károly (Somorja) madár- és állatgyűjteményei. Utóbbi 4000 példányból áll s feltűnteti Felső-Magyarország egész állatvilágát.

Benyács Emil és Boros testvérek debreceni cégek az elemi, polgári és női ipar iskolák kézi munka tanításához szükséges anyagokat állítottak ki.

Szóval a debreceni tanszerkiállítás lesz látni való bőven, mely élvezetet és tanulmányoságot ad.

Köszönet az összes kiállítóknak, akik a magyar kultúra e nemes versenyében részt vesznek!

Színház.

A színművészeti akadémia értesítője.

Az orsz. m. kir. színművészeti akadémia XXX. értesítőjét Váradi Antal dr. titkár, a jeles író szerkesztette. — A bevezető részt Pálffy Edének, a magyar színművészet oszlopának, az akadémia vezetőjének szenteli, akinek az arcképét is közli.

A múlt tanévben az első drámai osztályban való felvételre jelentkeztek 45-en (15 ifjú, 30 leány). Felvételtett 15. A másodikban 14, a harmadikban 11, a negyedik 12 növendék volt. Az intézet összes növendékeinek száma ezek szerint 49 volt.

Az idén tizennyolcan nyertek oklevelet. A segélyező-alap állása: 2394 frt 78 kr. A könyvtárban 1028 mű van.

Az akadémiaiban fenállása óta száznyolcvanegy színész és színésznő végzett.

Leszka y társulatának „okleveles” drámai tagjai: Delli Emma, Foriss István, Novák Irén és Tompa Kálmán.

Az akadémiaiban Beresényi Béla a drámai gyakorlatot, Császár Imre az esztetikai testtartás- s mozgástant, Ujházi Ede a vigjátéki gyakorlatot, dr. Alexander Bernát a dramaturgiát, mythologia és a lélektan, Jászai Mária drámai gyakorlatot, dr. Váradi Antal a színészet elméletét, a költészet, aesztetika és jelmeztant tanította.

Közérdeklőnek tartjuk a tájékoztatóból a következőket közölni.

Az orsz. színművészeti akadémiaiba való felvételhez megkívántatnak:

- Színpadias csinos alak.
- Tiszta kiejtésű, csengő hang.
- Kifejlett testi alkotás mellett (melyről az intézeti orvos ad véleményét), legalább 18 éves kor a férfiaknál, legalább 16 éves kor a leányoknál, mi hiteles okirattal bizonyítandó.
- Anyai műveltség iskolai képzettségről való bizonyítvány, a mennyit e korban minden művelt ifjútól megvárhatunk, különösen a magyar nyelvtan alapos ismerete.

e) Szülői vagy gyámi megegyezés. A mely jelentkezéssel ezek nem személyesen jelennek meg, megegyezésüket hiteles iratban tartozik az illető felmutatni.

f) A jelentkező növendék csupán a valószínű és törvényes család nevével irathatja be magát.

g) Jó magaviseletről szóló erkölcsi bizonyítvány, mely vagy iskolai bizonyítványból, vagy hatóságilag, vagy ismert egyének aláírásával mulhatatlanul igazolandó.

h) Minden újonnan jelentkező az első osztályba csak próbaidőre vétetik fel, ennek leteltével újabb vizsgálatnak vettetik alá. A főtétel tehát nem végleges, a letelt próbaidő után a tehetségten vagy hanyag növendék elbocsájtatik. Ha a felvett növendék tehetséget, szorgalmat, haladást nem tanusít, bármely évben, időközben is, elbocsátható.

i) A belépő új növendék 1 frt. beiratási s 5 frt felvételi díjat valamennyi növendék pedig 1 frt beiratási díjat, azokivül 30 frt tandíjat tartozik két részben u. m. szept. 15. és febr. 1. fizetni.

j) Minden felvett növendék tartozik szülőivel vagy gyámjával együtt az eléjük terjesztendő kötelezvényt aláírni.

Irodalom — Művészet.

Német diákok Szabolcska ellen.

Az örökké korbelykedő német diákok — olvassuk a „Föv. L.”-ban — iszonyu haragra gyultak egy szegény magyar poeta ellen, a kit bizonyára szeretnének legalább is elevenen megnyuzni.

De addig is, míg ezt a derék dolgot megcselekedhetik, vad gyűlölködéstől lángoló éretlen hangu nyílt levélben támadnak nekiszegény Szabolcska Mihálynak, az újabb költői nemzedék e kiváló poetájának, a ki különben a sör mellett veszekedő németek haragját, már a Salzburgi csapszékben című pompás versével is méltóképen magára vonhatta.

Ezért azonban valószínűleg majd csak később fognak nyíltlevelezni a német diákoknak, ezuttal más bajuk van a magyar poétával.

Egy őszinte és igaz cikkének érzik annyira az igazságát, hogy szellemi furkókkal szeretnék érte betörni a fejét.

Ugyanis Szabolcska Mihály, aki amellet, hogy poéta, református lelkész is — még 1891-ben, mikor a külföldi egyetemekről theologiai tanulmányai befejezése után hazajött — egy cikket irt a „Nemzet” március 27-i számába, melyben ismertette a német burschenschaftok korcsmai életét s nagyon helyesen, elítélően nyilatkozott az örökös tivornyákról.

A „Kronstädter Zeitung”-nak most eszébe jutott ezt a cikket lefordítani a jul. 13-i számában kiadni. Így aztán olvasták azt a német tanulók A müncheni Allgemeine aztán most azt írja, hogy a hallei egyetemi hallgatók e hó 4-én kommerszt tartottak s 5000 tanuló jelenlétében felolvasták Szabolcska cikkét, egyuttal pedig elhatározták, hogy nyílt levelet intéznek Szabolcska-hoz; ezt rögtön meg is fogalmazták.

A nyílt-levél az Allgemeine szerint egyebek közt így szól:

„Az ön ítéletével a mi műveltségünknel fogva nem sokat törődünk, jogot ad pedig nekünk erre az az eléggé ismert arány, mely a német és a magyar kultúra közt fennáll. Ezért nem is válaszolunk semmit az ön szellemi korlátosság és ignorancia szavaira. Hanem csatlakozunk a lipcsei tanulók július 6-án hozott ama határozatához, hogy azt a tanácsot kell adni a magyar fiataloknak, ne látogassa többé az annyira becsmérelt német egyetemeket. Ellenben, szíves volt ön bevallani, hogy a mi véleményünk némi fontossággal bír ön és honfitársai előtt. Oda nyilatkozik ön, hogy meg kell gátolni, hogy mi a magyarokról rossz véleménynyel lépünk az életbe.

Ez, mályen tisztelt aram, már többé meg nem gátolható, sőt az igazat megvallva, a mi véleményünk a magyarokról nem is lehet rosszabb, mint a minő volt eddig is. Mert számos köztünk megfordult erdélyi szásznak szájából s még inkább a román memorandumok replikáiból stb. stb. tudjuk, — melyeknek hajmeresztő tényei közül ön egyet sem képes megcáfolni, hogy önök Magyarország többi nemzetségeit és még azon németek származékait is, kiknek minden műveltségüket köszönhetik, a saját törvényeik által biztosított nemzetiségüktől minden eszközzel megfosztani törekednek.

Ebből semmi sem lesz, mert a mi véleményünket osztja a német tanuló ifjuság többsége. Ezek fogják pedig két-három évtizeden át a német birodalmon kívül is azzal a nyomatékalkalatlansággal foglalkozni, melyet az önfenntartás ösztöne követel és melyet nemcsak a német birodalom, hanem az összes német-ég hatalma nekik kölcsönöz — 6 millió magyarral szemben.”

A pöffeszkedő nyíltlevelet a következő burschenschaftok tagjai irták alá: a hallei Paläomercia, a lipcsei Brunsviga, a berlini Gaillemia, a tübingai Ulmia és a hallei Pommerania. *)

* Hangverseny. Jelentettük, hogy az országos tanszerkiállítás alkalmából az igazgatóság és a debreceni jótékony nőegylet felügyelőbizottsága 1894. évi augusztus hó 20-án a „Margit-fürdő” dísztermében Wendling Károly udvari zongora művész, királyi zeneakadémiai tanár Lipcséből, tanítványa: Schmidt Róbert zenetanár, Luchs Edith kisasszony, Jäger Vilzkné bécsi énektanárné tanítványa, Zala Emma k. a. Nagy Dezső és a debreceni dalegylet közreműködésével a debreceni nőipariskola és árvaleányház javára hangversenyt rendez, a következő műsorral: I. Szakasz 1. Nyitány, Rác Károly nép-

zenekara által. 2. A szerelem, Gaál Ferencről, előadja a debreceni dalegylet. 3. Scherzo, Saint Seans C. Moll Concertjéből, előadja Jankó-féle zongorán Wendling Károly kir. zeneakadémiai zongora művész; második zongorán kíséri Schmidt Róbert zongora tanár. 4. Mi a haza? Ábrányi Emil-től, szavalja Zala Emma k. a. 5. Magyar népdalegylet, cimbalmon előadja Nagy Dezső. II. szakasz. 6. a) Zarándokok kara, „Tambhäuserből”, Wagner-Jankó. b) Földal, „Repülő hollandi”-ból, Wagner-Lisztől, előadja Jankó-féle zongorán Wendling Károly kir. zeneakadémiai zongora-művész. 7. a) Aria, „Figaró lakadalmá” operából, Mozarttól. b) Pacsirta dal, „A csók” operából, Smetanától; énekli Luchs Edith k. a., Jäger Vilzkné bécsi énektanárné tanítványa, zongorán kíséri Dr. Komáromi Sándor. 8. a) „Hongroise”, Schumlders-től, b) Mazurka Godardtól. c) Walcer (E dur) Moszkowsky-Wendlingtől, Jankó-féle zongorán előadja Wendling Károly kir. zeneakadémiai zongora művész. 9. Rákóczi induló Huber Károlytól, előadja Rác Károly népzenekarának kíséretével a debreceni dalegylet. Kezdeté pontban este 8 órakor. Helyárak: Számozott ülőhely 1—10 sorig 1:50, számozott hely a többi sorban 1 frt, állóhely 80 kr. Belépti jegyek a hó 16-ik napjáig Schmidt S. hangszerraktáros és Szent-Királyi Tivadar díszműáru kereskedő uraknál előjegyezhetők, azon időn tul pedig Zádor Lajos és Ifj Gyürk Sándor urak üzletében, valamint a kiállítási irodában (keresk. akad. épület) kiválthatók. A Jankó-féle hangverseny zongora Bechstein cég készítménye Lipcséből. A hangversenyt vacsora és tánc követi.

Helyi hírek.

— Az „István” malom r. társaság közgyűlése. Az „István” malom igazgatósága holnapra rendkívüli közgyűlést hívott össze, melyet a multkori nagy tüzvész következtében fozanatosítandó intézkedések tettek szükségessé. E tüzvész, mely a legszigorubb tűzbiztonsági övrendszabályok dacára soha ki nem számítható és meg nem akadályozható véletlenségéből támadt, — érzékeny csapást mért ugy a malomra, mint általában városunk közgazdaságára, mert megbénította Debrecen egyik legnagyobb ipartelepének munkaképességét, és szűkebb körlatok közl szorította a malom buza fogyasztását. De másfelől megnyugtató a szerencsétlenségben, hogy az örlés kényszer reductiója aránylag rövid ideig fog tartani s nagyobb áldozatok nélkül mihamarabb ki fog emelkedni a réginék hamvaiból az új malom, nagyobb és versenyképesebb a réginél. Az igazgatóság tegnap este tartott ülésén foglalkozott a közgyűlés elé terjesztendő javaslattal, melyben felhatalmazást kér arra, hogy az új malmot haladéktalanul felépíttesse. A gyors cselekvés áll érdekében részvényeseknek, munkásoknak és Debrecen közgazdaságának. Az építés pénzügyi kérdésének megoldását könnyíti az a körülmény, hogy az összes leégett épületek, anyagok és szerek az utolsó szögik biztosítva voltak. Éremelhető, hogy a biztosító társaságok az Első magyar biztosító társaság vezetése alatt méltányosan és igazságosan fogják likvidálni a kárt. Az igazgatóság az új malmot nagyobb terjedelemben tervezi, mint a milyen a leégett malom volt, s feltolja használni a malom-építéset és technica minden újabb vívmányát, miáltal nem csak nagyobb és gyorsabb örlőképességet nyer a malom, hanem a gyártmányok minősége is javulni fog.

— Személyi hír. Kiss Áron ev. ref. püspök ma érkezik haza a virágölgyi fürdőből.

— Közigazgatási bizottság. Hajdumegye közizgatási bizottsága ma délelőtt 9 órakor a megyeház nagy tanács-termében gr. Degenfeld József főispán elnöklété alatt gyűlést tartott. Holnapi lapunkban térünk vissza az ülésre.

— Debrecen zászlódíszben. Augusztus 18-án kettős ünnep lesz Debrecenben. Királyunknak 64. születés-napját ünnepeljük háladó istenitiszteleteken, s ugyanazon napon megnyílik az országos tanszerkiállítás, mely egész művet Magyarország figyelmét Debrecenre fordítja. Az alattvalói hűségnek és a kulturális fejlődésnek ezt az ünnepét külső jelekkel is ki kell fejeznünk. Felhívjuk tehát városunk közönységét, hogy e napon házaikat szíveskedjenek fellobogózni.

— Kiss Áron püspök — mint dísz elnök. A ev. ref. tanító egyesület országos választmánya a tanszerkiállítás ideje alatt, aug. 20-án d. e. 9 órakor közgyűlést tart a ref. egyház gyűléstermében. A gyűlés díszelnöki tisztére Kiss Áron püspököt kérték fel, aki a gyűlés megnyitását készségesen elvállalta.

— Felmillió forint kölcsön. A folyamatban lévő és ezután kezdődő városi nagy építkezések több százszervi kiadással járnak. Hogy a házi pénztár fennakadás nélkül teljesithesse kötelezettségeit, a városi tanács tegnap tartott ülésében elhatározta az 1890-ben megszavazott 4.734.000 frtos nagy kölcsönből egy új 500.000 frtos kölcsön-részletnek fölvetelét az osztrák-magyar banktól. A kölcsön-részlet engedélyezése iránt feliratot intéz a belügyminiszterhez.

— Kossuth szobra. A debreceni Kossuth-szobor-bizottság 1894. évi aug. 15-én d. u. 5 órakor a kereskedő ifjak önképző-köre nagytermében (Piac-u. 1534. sz. a. Csanak-ház) teljes gyűlést tart. Tártyak: 1. Az eddigi gyűjtés eredménye képzőben, igérvények s egyéb ajánlatokban. 2. Debrecen sz. kir. város bizottsági közgyűlésének 147/7006. 1894. bkgy. sz. a. határozata a szoborügy támogatása tárgyában. 3. A debreceni Kossuth-szobor javára f. é. október hóra tervezett házaokénti gyűjtés, valamint egyéb teendők feletti tanácskozás. 4. Folyó ügyek és netáni indítványok.

— A tanszerkiállítási tárgyak biztosítása. A tanszerkiállításon bemutatandó tárgyakat a kiállítás igazgatósága tüzvész ellen biztosította. Az Első magyar biztosító társaság hivatalnokai ma délelőtt le tározták a tárgyakat és megköttették az ügyletet. Az összeg, amennyire a biztosítás történt: 80.000 frt.

— A szerencsétlenekért. Mayer Emilné urnő lankadatlan buzgalommal folytatja a gyűjtést az István malom égésénél elpusztult munkások árván maradt családjai fölsegelésére. Idáig már 544 frt gyűjtést mutattunk ki, — ujabban következő emberbarátok adakoztak, tulnyomólag budapesti és vidéki malomtulajdonosok és igazgatók:

Bilek László, eperjesi malomigazgató 25 frt, Fischer I. (Budapest) 20 frt, Déry Izidor malomigazgató (Budapest) 10 frt, Buzás Elek (Debrecen) 5 frt, Schwarz Béla malomtulajdonos (Budapest) 25 frt, Rieger György malomigazgató (Budapest) 10 frt, Hatvani Deutsch malomtulajdonos (Budapest) 10 frt, Bacher Emil malomigazgató (Budapest) 50 frt, Zuckler Adolf malomigazgató (Budapest) 50 frt, Wodianer Béla (Budapest) 10 frt, Hagenmacher Róbert malomtulajdonos (Budapest) 25 frt, Varga Ferenc (Debrecen) 2 frt.

Összesen 242 frt, melylyel a gyűjtés eredménye máig 786 frtot tesz. Mayer Emilné urnő további rendelkezésig a hozzá küldött adományokat a Debreceni Első takarékpénztárban helyezte el.

— Halálozás. Tegnap kísérték örök nyugalomra néhai özvegy Kerekes Józsefné, született Enderle Tolletha asszonyságot, ki e hó 11-én hunyt el 72 éves korában, szívbjában. A megboldogult matronának érdekes mlitja volt. Prága város r. főkapitányának volt leánya s a szabadságharc előtt ösmarkedett meg Kerekes József, akkor ett állomásozó huszár-örmeesterrel, a ki — a szülők ellenzése dacára — nől vette a szép cseh leányt. Enderle Tolletha

*) Megjegyezzük, hogy az előbbkelő Burschenschaftok (igy a „Normánia”, „Bavária” eat.) nincsenek a levé a tárói között. Szabolcska verseit valószínűleg ezental is szívesen olvassák a németek nyelvükön, mint eddig is történt.

a magyar férjjel magyar honleányává is vált, mert az 1848-49. szabadságharc alatt férjét a csatákba elkísérte, világosi fogságából pedig kiszabadította s magyar honleányi érzelmeit, ugy szintén a magyar irodalom iránt érzett rokonszenvét mind haláláig megtartotta. Megemlítjük, hogy a megboldogult szeretett anyósa volt Péter Gábor munkatársunknak és városi tisztviselőnek, anyja Kerekes Géának, ki városunkban hírlapírással foglalkozott. Az elhunyt lelki-füdvességeért ma d. e. 9 órakor tartott meg a szent-annai róm. kath. templomban az engesztelő szent miseáldozat.

— **Dézy Lajos találmánya.** Az ezermester Dézy Lajos todrász, borbély, foghúzó, amateur fényképész és dekorátor egy általa feltalált gyors forraló készülékre szabadalmat kért a kereskedelemügyi minisztertől. — A szabadalmi okmány tegnap érkezett meg a polgármesteri hivatalhoz, honnan tegnap délután már kézbesítették is Dézsynek. A szabadalom az osztrák-magyar monarchia területére van engedélyezve.

— **Elcsipett vásári tolvajok.** Jó fogást csinált tegnap Kerekes Gusztáv, az I. kerületi rendőrkapitányság egyik buzgó tisztviselője. Négy veszedelmes, a legfurfangosabb fajtaból való vásári tolvajt tartóztatott le, — amint megrakodva az összelopott különféle dolgokkal, ékszerekkel, már csaknem itt hagyta Debrecen. Az eset részletei a következők:

Tegnap reggel, amikor a nevezett hivatalnok péterfia-utcai lakásáról ment hivatalába, a Gyenes cég egyik segédje a főtéren megállította és figyelmes tette a Márkus Miksa kereskedő üzletében éppen akkor bemenő két férfi és egy nőre, előadván, hogy ezen egyének náluk is benn voltak 9 óra előtt s eltávazások alkalmával az üzletből egy kötés selyemkendő, amely mintegy 30 forintnyi értéket képviselt, elvitat. A három forint a Márkus-féle üzletből pár perc múlva kijött és a Csapó-utca felé indult. Kerekes a segéd figyelmeztetésére tolytán nyomon követte a társaságot, amely egyenesen a Kiss Gáborné kalapos csapó-utcai üzletébe ment és ott különféle kalapokat kezdett válogatni. Az egyik férfi ekközben egy álványról mintegy véletlenül leittott egy kötet kalapot. A csomó éppen a nő lábához esett, aki azon ügy alatt, hogy a kalapokat fölemeli, kettőt közülök ruhája alá dugott. — A rendőrhivatalnok, aki a tulajdonon állva, a bolt nyitott ajtaján látta a manipulációt, azonnal letartóztatta a három egyént és bekísértette őket az I. ker. rendőrkapitánysághoz, ahol rögtön kihallgatták őket. Ez alkalommal kitűnt, hogy a szövetkezet 4 tagból áll s egy beltárgya ezeknek elfogatása előtt kevés idővel ment ki a vasúthoz, hogy elutazzék gazdag zsákmányával. Neumann László detektívnek azonban sikerült e negyedik tagot is szerencsésen elcsipni, épen mikor már a vonatra felülni akart. A szövetkezet mindenik tagja egy fődél alá, t. i. a rendőrségi épület falai alá kerülvén, a vizsgálót most már több eredménnyel folytathatták. Mindenféle összelopott tárgyat találtak náluk, különösen az egyik nő, aki Kocsis Anna gácsfalvi illetőségűnek mondta magát, volt gazdagon megrakodva. Mintegy 300—350 frt értékű ékszereket, szöveteket találtak nála. — Voltak a szövetkezet mozgó raktárában egész új férfi öltönyök, 40 darab különféle selyemkendő, 10 pár arany fülbevaló, férfi gyűrűk, stb. — A rendőrség lezáratta őket és a vizsgálatot tovább folytatja.

— **Iparos tanoncok oktatása.** Az iparos tanonc iskolai bizottság e hó 16.-án a város-házán gyűlést tart Öry Sámuel elnökleite alatt. A gyűlés tárgyai lesznek: a jövő évi költségvetés megállapítása, az építő iparos tanoncok téli oktatása és folyó ügyek.

— **A tanítói lakbérek ügyében** a debreceni ev. ref. egyház és a város által alakított vagyos bizottság holnap délután 4 órakor ülést tart.

— **Gyászjelentés.** „Mély fájdalommal tudatjuk forrón szeretett édes anyánk, illetőleg nagyanyánknak özv. Füzesséry Ferencné szül. Fütő Emiliának folyó hó 13.-án délután 5 órakor, életének 65 éves korában, hosszas szenvedés után történt csendes kimúltát. Kedves halottunk hült tetemei folyó hó 15.-én,

d. u. 3 órakor fognak Sárádon az ev. ref. egyház szertartása szerint örök nyugalomra tétetni, mely végtisztességtételre rokonainkat, barátainkat és ismerőseinket bánatos szívvel meghívjuk. Kelt Sárádon, 1894. aug. hó 14. A megboldogultak gyermekei és unokái: Füzesséry Béla nejjével Szathmáry Etelkával s Irma, Ferenc, és Etelka gyermekeivel. Füzesséry Ida férjével Borus Sándorral s Ilona leányával Füzesséry Emília férjével Kovács Gáborral s Zoltán Ilona és Gyula gyermekeivel Füzesséry Kálmán nejjével Kovács Emiliával, s leányával. Füzesséry Pirokske. Áldás poraira!

— **Elveszett.** Tegnap este Nagy Lajosné kisujtcai hentes üzletéből a m. á. v. indóházáig elveszett egy tárcsa. A tárcsában mintegy 12 frt volt s több árvaszéki okmány. A károsult a tárcsában lévő összeget szives örömet felajánlja a becsületes megtalálónak, míg az okmányokra vonatkozólag — melyek csak rá nézve bírnak értékkel — kéri, hogy azokat vagy Kovács József ácsmester (Hadház) címére, vagy a debreceni, rendőrkörleték valamelyikéhez sziveskedjék elküldeni illetve letenni.

— **Külső használatra.** Testrészek fájdalmi csuzos és közhvényes bajok és mindenemű gyuladások a „Moll-féle francia borszeszszel gyógyítatnak biztos sikerrel. Egy üveg ára 90 kr. Szétküldés naponként utánvétellel Moll A. gyógyszerész, cs. és k. udv. szállító által Bécs, I. Tuchlauben 9. A vidéki gyógyszerárakban és anyagkereskedésekben határozottan Moll-féle készítmény kérendő az ő gyári jelvényével és aláírásával.

„Nagyságos asszonyom!”

Egy őszinte vallomással tartozom. Nekem nincs szerencsém ismarni kegyedet. Beszéltem ténsasszonyokkal, talán tekintetes asszonyokkal is, de nagyságos asszonyom! — fájdalommal valomban — nem tartottam szerelmi pár- és vitabeszédeket.

Pedig, érzer, ez megbocsáthatatlan hiba. E maradni a divattól. Ma már nem számít az olyan tehetség novellista (?) ki nem ír egy nagyságos asszonyhoz intézett levelet.

Oh, nem oly nagy annak a titka. Mi legyen a tárgya? Erre legkönnyebb a felelet, semmi, éppenséggel semmi.

Ez éppen benne a nagyszerű. Az ember szerelmet vall benne egy szőke angyalnak, kinek haja fekete, szeme kék, válla hófehér, a ruhája tulipiros színű, szóval végig megy az egész színskálán.

Az állítólagos nagyságos asszony kinézésének leírása után egy pár elkecseregett kifejezéssel kell az ifju szerző fájdalmait tolmácsolni. Így:

„Nagyságos asszonyom!

Tudja-e, mit tett?

Gondolja-e, hogyan elszédített átkos mosolygásával, forró szerelmes szavaival egy tapasztalatlan ifjat.

El tudja-e gondolni az a kacér, hiu teremtés — találva éri magát nagyságos asszonyom — hogy mennyire rajongott az ifju ön után.

Ugy, ugy, csak nevéssen, csak nevezze balgának az ifjut.“

A megátkozás után jön egy fordulat. A t. szerző köteles kijelenteni, hogy bár ideig-odáig szerette, de most már mást tart szoros kötelességének imádni, a ki természetes, hogy:

„Angyal, a minőt Rafael ecsete sem alkothat.

Oh, benne nincs meg az az emésztő tűz, mely az ön szeméből kisugárzik, nagyságos asszonyom, ő nem tudja oly hévvel magába keblére ölelni imádját.

De tudja-e, hogy ennek lelkét nem mételezte meg a nagyravágyás, egy boldog ártatlanság.“

A végén okos dolog elbucszni a nagyságostól. Minthogy az ily kánikulában még sem jó, ha az ember mindig csak szitokfélést dörmög, ennél fogva legyünk kegyes szívvel s áldjuk meg a végén.

Így:
„De nem, legyen boldog. Feledje el azt a bohót, ki egykor önért rajongott. Keze t csórolva vagyok hiva nagyságos asszonyom
X. Y.“

A hatás el nem maradhat. Ha nem is a nagyságos asszony, de egy kis fiatal leány bámulva fogja olvasni, hogy mily előkelő társaságban fordul meg ez az ur.

S most, bocsásson meg képzeletbeli nagyságos asszonyom, hogy pár percre elfordulok öntől s meghuzom üstökét a derék Kóbor Tamásnak, ki a nagyságos asszonyokhoz intézett remek episztoláival tíz millió nem remek, de azért rendíthetetlenül nagyságos asszonyhoz titulált tárcalevelnek vetette meg alapját. Jusson ki az üstök-ráncigálásból Szomaházy, Munkácsy és Co-nak.

Oh, ti derék novellisták! Ha látnátok, hogy terjed a nagyságos titulus.

A mi utcánkban van egy derék család.

Két kis leányuk van. Az egyik legyen Mici, a másik Ricci.

Ha veszedeknek, immár az irodalmi divatnak megfelelőleg így hívják egymást:

— Nagyságos Mici! A babámnak megint letörted az orrát.

Mire Micike duzzogva felel:

— „D, nagyságos Ricike, mi jut megint eszedbe! Megmondlak ám mindjárt a nagyságos mamának.

Egyik kapuban meghuzódik egy gyümölcs-áruháza. S várja a vevőket. Szólitgatja is:

— Ténsasszony! Egy kis jó almát.

Semmi eredmény.

Arra megy Ilonka, aki tudvalevőleg egy csinos varróleány.

A jó kofa ekkor, akár valamely vidéki prozaista szelleme szállta volna meg, mondja:

— Nagyságos kisasszony! Nem szolgálhatok?

A megtisztelt kisasszony boldogan oda fordul, s nagyban tesz e cím feletti örömeiben bevasárlást.

Ah, hagyjuk is el azt a nyárspolgáriás címeiket: „Nagyságos asszonyom!“

— Ugy-e, mindjárt migránt kapna kedves nagyságos asszonyom, ha így szólítanak.

Hát még ha egy öreg jurátus, a régi jó idők maradványa, vagy egy podagrás öreg ur így szólítaná:

— Néném asszony!

Vagy ha a derék Mihály, a ki a szomszéd taluból szokta hozni minden vasárnap a pompás becsü falusi libákat (világért se átvitt értelemben tessék érteni), így fogja megtisztelni:

— Instálom, nem zetes asszony, ehun a libák!

Ugye, mindjárt parfümért kell a „Heloise“ madmoaselnak — szegény pesztra volt azelőtt, — szaladni.

De tölem ne tessék tartani. — Én tudom az ujjab irodalmi morált. Ezért engedje meg, hogy így szólíthassam holton napjáig:

Kezét csókolom a nagyságos asszonyom.

Adieu!

Váradi Ödön.

Táviratok.

(A „Debreceni Ellenőr“ s. tudósítójától.)

Fiume, aug. 14.

Óriási tűzvész Fiumében.

— Érk. d. e. 10 ó. —

A mint Fiuméből táviratozzák, Fiume legnagyobb tárháza, a 6. számú háromnegyed részben leégett s hogy a kár három millió forint.

A kik Fiumében voltak, bizonyára emlékeznek még közvetlen a tengerparton, a Zichy-módon, a tengerészeti hivataltól jobbra, egymás mellett emelkedő hat kolosszális épületre, — melyek közül mindegyik legalább akkora mint a debreceni Tisza-palota. — Ez az épület-grupp kézezi Fiume tengeri kereskedelmének raktárát. Itt vannak felhalmozva a gyarmatárak a gabonaneműek. a ki- és bevitt cikkek stb. Néhány hóval ezelőtt tartott fiúnei országos d. lverseny is két ilyen raktár-épület között folyt le, a mely alkalomra oda széles nagy emelvény volt építve.*

*(A tűz keletkezéséről s lefolyásáról holnapi számban adunk bővebb tudósítást. Rv. v.)

Vegyes hírek.

* **Vasuti szerencsétlenség Erdélyben.** A szamosfalvi vasuti katasztrófa után tegnap újra nagyobb vasuti szerencsétlenség volt. Tegnap délelőtt volt a Frankel cég iparvasutjának rendőri bejárása a magyar valkói havasok közt Bánffy-Hunyad mellett. A bejárás alatt az egyik lefelé haladó kocsi fékje elromlott, minek következtében a kocsi kiugrott a sínek közül. Az egész társaság kiborult. — A bejárásnál funkcionáló közegek mindnyájan megsebesültek. Bónis főjegyző és Kertész főszolgabíró könnyen, Puhola főmérnök és fia súlyosan megsebesültek. A magyar-valkói bíró pedig súlyos agyrázkódást szenvedett. Bánffy-Hunyadról orvosokat vittek a katasztrófa helyére.

* **Hova lettek az egyfilléresek?** Az egy filléres a legkomolyabb versenytársa kezd lenni annak a bizonyos fehér hollónak, amelyről a példabeszédben szó van. Maholnap az emberek a ritkaság jelképezése végett nem is fognak a fehér hollóra hivatkozni, hanem azt fogják mondani:

— Ritka, mint az egyfilléres.

A tekintélyes milliúnak ez a szerény kis embriója, szörin-száján úgy eltűnt a forgalomból, mintha a pénzverőgépben sohasem is fogantatott volna. Bedig az új valuta-szabályozás alkalmával úgy a magyar, mint az osztrák pénzügyminiszter bőségesen gondoskodott az egyfilléres generációról. 1893-ban nem kevesebb, mint huszonkilenc millió egyfillérest vertek, száznegyvenötezer forint értékben s a megállapított terv szerint az idén harminc millió egyfilléresnek kellene kikerülni a pénzverőkből, amely horribilis számból tizenhárom milliót ki is vertek. Egész joggal veti fel hát az ember azt a kérdést: hova lettek az egyfilléresek? Az új valuta-szabályozásban ennek az apró pénzdarabnak azt a tiszteletre méltó szerepet szánták, hogy a mindennapi életben ez fogja helyettesíteni a krajcárt, s mint kisebb pénzegység olcsóbbá fogja tenni az életet. Ugy látszik azonban, hogy az egyfilléres a neki szánt szerepet nem fogja betölthetni, abból az egyszerű okból, mert nincs. Hogy hova lett a harminchét millió darab egyfilléres, az olyan kérdés, amelyen a legnagyobb pénzügyi kapacitások is hiába törnek a fejüket.

* **Az angolai nem lehet trófia.** Ezt kellett megtudnia személyes tapasztalatból is a kis spanyol királynak. A regens királynő, a kis király és az infansó kísérettel a narokban kirándultak a gandulupoi magaslatokra. El voltak ragadtatva a pompás kilátástól, de a gyermek Alfonso le nem vette a szemét egy hozzáférhetetlennek látszó sziklán épült, várformájú kastélyról.

— Hát ott is laknak? — kérdezte a gyermekkirály a kastély kéményéből fölemelkedő füstfelleglet látva.

— Igen felség, egy angol lakik ott már 18 esztendeje, ki soha el nem távozik kastélyából, sem abba senkit be nem bocsát.

— Oh mama, nagyon szeretnék oda menni — okoskodott Alfonso király.

— Nem fogják bebocsátani, felség — veté ellen Monilla tábornok.

A gyermek-király végignézte a tábornokot és büszkén mondta:

— Jegyezze meg magának, tábornok ur, hogy a királyt mindenütt bebocsátják.

Nyomban meg is irták a levelet, mely az angolnak a király másnapi látogatását adta tudtára. Egy futár elvitte a levelet és pár óra múlva megérkezett a válasz: „Látogatásának mi sem áll utjában, felség; házamat még ma örökre elhagyom.“ XIII. Alfonso persze megbőkent e kurta válasza és anyja tanácsára azonnal megüzente a büszke angolnak, hogy lemond a látogatásról.

* **Párbaj napernyőkkel.** Két nagyszombati ur hölgy szerelmi affair miatt párbajozott. Véletlenül napernyők voltak a fegyverek és kihívás sem volt, mert nem lehetett előre tudni, hogy ily tragikus fordulat fog beállni. A párbaj helye az uszoda előtti tér lett, hol éppen urak órája volt s mivel a két hölgy lovagjai a vízben lubickoltak, segéd sem volt.

jelen. Végére nem szokás uszón drágban párbajsegédnek beállni. Így tehát ezek nélkül folyt a borzasztó harc s a térn két rongyos napernyő, nagyszáma hajfűrt, és hajtű maradt a miből arra lehet következtetni, hogy a két hölgy hajba is kapott. Az eset most nagy izgatottságban tartja az uszoda közönségét.

Meghaltak.

— 1894 aug. 5.-től aug. 11.-ig. —

I. Csapó-péteri fia i kerületben: Bozsik Paulina, 3 hón., r. k., agylob. Kovács Zsuzsanna, 1 éves és 3 hón., ref., bélhurut. Kecskeméti? halv. szül. Ujvári Julianna, 3 hón., ref. göröcsk. Szabó Sándor, 1 éves 4 hón., ref., bélhurut. Antal Balintné, 44 éves, ref., emlőrák. Dalmi Gábor, 4 hón., ref. bélhurut. Arva Mihály, 3 hetes, ref., göröcsk. Deák Ilona, 8 hón., ref., bélhurut. Sajni Gyula, 5 hón., ref., bélhurut. *)

III. Kossuth-vargautcai kerületben: Vass Zsuzsanna, 2 év., ref., göröcsk. Mezei Julianna, 1 év., ref., bélhurut. Major Ágnes, 3 év., bélhurut. Kecskés Anna, 2 hó., kath., bélhurut. Bársony Erzsébet, 64 év., ref., agykór. Gere Ferenc, 3 év., ref., tüdőhurut. Nagy Gyula, 8 hónapos, református, bélhurut. Burai Miklós, 1 hónapos, református, tüdőhurut. Arany István, 10 év., ref., veselőb. Kozma Eszter, 1 év., ref., bélhurut. Nyilas Ferenc, 53 év., ref., gutaütés. Halász Eszter, 3 hó., ref., tüdőhurut. Curiák József 1 hó., ref., bélhurut. Halász Bertalan 10 év. g. k., szerencsétlenség. Szabó Sára, 52 év., ref., álképlet. Szálkai Márton, 1 év. r. k. göröcsk. O. bán Imre, 25 év., ref., vízkór. Győri Julianna, 9 hó., ref., bélhurut. Sinka István, 64 év. g. k., tüdőhurut. Kun János, 1 hó., ref., vesesűl. gyeng. Ardóci József, 7 hó., r. k., tüdőlob.

*) A II. kerületi halálozási kimutatás még nem érkezett be a polgármesteri hivatalhoz.

Közönség köréből. *)

(A népkert melletti árok.)

A népkertnek a cigány-sor felé eső s onnan a nagyvárud-utca felé húzódó részén árok disztelenkedik, a melyre felhívjuk a hatóság figyelmét.

Ennek az ároknak a részén a rongyos emberek éjjel nappal kártya-játékkal ütök el az időt, sőt a helyett hogy munkába álljanak, inkább megelőgszenek az egyenástól elnyert fillérekkel.

Nem elég az érvösséghez eanyi, de e mellett az ároknak is a legerkölcstelenebb üzemek toynak, melyek ekövetői a járó-kelő publikummal sem törődnek, pedig az arra levő kertsekébe ugyan sokan járnak kelnek.

Az árok maga tele van dögeletes büzt terjesztő szennyel, a mely körö-körül megmérgezi a levegőt. Reudór ezen a helyen nincsen, pedig a vasuti síneken való átjárás miatt sem ártana a felügyelet.

Rémjűk, hogy e figyelmeztető sorok felkeltik e hely iránt is az illető hatóság érdeklődését.

Debrecen, 1894. augusztus 13.

Egy homokkerti lakos.

(A katonai hatóságok figyelmébe.)

Néhány év előtt erélyes hírlapi felszólások tárgyát képezte, hogy az u. n. „Gilyányi buszárlakta ny a“ úgy szintén a közeli katonai kórház legénysége trágár kiáltásokat bangoztat az arra közeledő hölgyek felé, sőt az ablakból köpködők a ruháikat is bepiszkolják.

Tisztelettel kérjük a katonai hatóságokat e most több ízben ismétlődő állapot megszüntetésére, mert az a lehetőleg legbosszantóbb jeleketre ad alkalmat.

Debrecen, augusztus 14.

X. Y.

*) Az e rovat alatt közölt-kéket nem vállal felelősséget a szerk.

Tanügy.

Tanszerkiállítás.

(Debrecen sz. kir. város kiállítása.)

Említettük, hogy a városi tanács szintén részt vesz a tanszerkiállításban. A város főként mint az iskolák bőkezű patrónusa mutatkozik be a tanügyek iránt érdeklődő ország-társadalomnak. Kiállítja a város költségén emelt iskoláépületek terveit, költségvetéseit és fényképeit. A levéltárban talált néhány ritka régi térképet. A tan- és nevelésügy történetét érdeklő adatokat a 16. és 17. századból. A városi könyvnyomdában 1859. óta megjelent tanügyi és rokon tartalmu könyvek és füzetek becses gyűjteményét, mely 300 különféle művet tartalmaz.

Nem érdektelen közölnünk e kiállítás katalógusához csatolt következő sorokat:

„Debrecen város hatósága és polgársága századok óta legtöbb gondjai közé sorozta a nép értelmiségének fejlesztését, iskoláinak fenntartását és virágztatását. E szerető gondoskodás és áldozatkészség, mely az apákról szent örökségül marad át a fiakra, tette Debrecen máris régen a magyar szellemi élet legkiválóbb gócpontjává, emelte Debrecen a kulturális fejlődés magas fokára. Miként a régi zsidók termésük első zsengéit a templom oltárára hordták, természetük tizedét az Ur szolgáinak adták, — úgy osztotta meg a debreceni respublica mindenha Istentől nyert javait iskoláival, — a város és a haza legmostohább állapotjában is. Az annalesek megsárgult lapjai telvék a senatus és polgárok bőkezűségén-k nyilvánulásaival, meyllyel az ősi főiskolát elhalmozták. A városi tanács jegyzőkönyvei „a mi iskolánknak“, „édes anyánknak“ nevezik a kollegiumot. Mert köz-tudatban élt, él ma is, hogy az iskola-erőssége — a város ereje, fundamentuma haladásának, nagyságának és dicsőségének. Csakugyan Debrecen jelentőségét legfőképpen, multban és jelenben nem lakosságának száma, nem a város gazdagsága, nem is ipari, kereskedelmi és mezőgazdasági fejlettsége, hanem kulturális intézményeinek virágzása és sokfélesége adta és adja meg.

Valóban nem kevesebb joggal lehet Debrecen az „iskolák városának“ nevezni, — mint földművelő városnak.

A város közönsége ugyan — mint község aránylag kevés iskolát tart fenn kizárólag a maga közpénztárából, — de nincs egyetlen egy iskola, egyetlen kulturális és emberbaráti intézmény, a melynek alapításában és fenntartásában hathatós támogatásával részt nem venne.

Csak a mult évben a város pénztárainak zárszámadása szerint 270 000 forint költött iskolák, egyházak, színház, emberbaráti intézetek fenntartására, gyámolítására; — ilyen célokat szolgáló épületek előállítására; — míg rendes körülmények között — átlagosan ilyen címeken évente 105—110 ezer forint értékű segélyt ad. Meg az 1868 ki közoktatásügyi törvény meghozatala előtt 1867-ben kimondotta a város az ingyenes elemi iskoláztatást s e célra közel 400.000 forint érv egy ez r kath. hold kitűnő minőségű földet engedett át az ev. ref. egyháznak. 1857. óta egyháznak, iskoláknak adományozott földek értéke, különféle tanügyi és jótékonycélú intézmények javára megajánlott évjáradékoknak megfelelő tőkék és alapítványok építkezési költségek megközelít a három millió, forintot.

A városban lévő összes ev. ref. és róm. kath. elemi iskolák építéséről, jókarban tartásáról, felszereléséről a város gondoskodik, — nem is a lélek szám arányában, hanem mindig a szükséghez képest. A tanítóknak is a város ad lakást vagy fizeti lakbérüket. Ezenkívül tízezer frt értékű az a tűzifa, melylyel a város évente ellátja kollégiumot, ennek tanárait, a lelkészeket, iskolákat és tanítókat.

Az állami tanítézetek alapításánál és fenntartásánál szintén bőkezű áldozatkészséget tanúsít. A kir. gazdasági tanítézetnek 400 kat. hold földet engedett át örökös használatra és felépíttette az intézet palotaszzerű házát; az

állami főreáliskolának is palotát emeltetett, míg fentartásához évi 9000 frttal járul. Az országos tanítói árva-ház építéséhez értékes nagy telket és egy millió téglát adott.

Lapokat töltene be részletes elsorolása annak, mennyivel segíti Debrecen város közön-sége évente az összes kulturális és humánus inté-zeteinket.

* A „női kereskedelmi tanfolyam“ az ev. ref. felsőb leányiskolával kapcsolatosan csak azon esetben nyitattik meg ismét az 1894/5-dik isk. évre, ha annyi hallgató jelentkezik (20—25) mennyi e tanfolyam költségeit fedezi. Tisztelettel kérem fel azért mindazokat, kik e tanfo-lyam halgatói kívánának lenni, hogy erről, augusztus hó 20-ig méltóztatassanak tudósítani Dóczy Geórgy igazgató tanárt, ki található na-pontként 9—12 óra közt a Kossuth utcán, az ev. ref. felsőbb leányiskolában.

Apró-cseprő.

* Színház után.

S z e r z ő: Igazán csodálom, hogy képes volt cimszeremet jóformán készülődés nélkül eljátszani.

S z i n é s z: Ó kérem, nincs benne semmi különös, hiszen már majdnem valamennyi jelenet eljátszottam más darabokban.

* A börtönben.

A volt pénztáros panasolja társainak, hogy husz éven át ült a pénztár előtt, milliók mentek kezén keresztül, mindig ellentállt a kísértésnek és most kellett rongyos 300 forint kedvéért megtántorodnia Beleszól egy hivatás-beli tolvaj:

— Én Istenem, milyen szívesen loptam volna én, és én sohasem kerültem egy ilyen kasszához!

TISZTELD A HOLTAKAT!

— Lorenzó Stechetti. —

Óh nem! ne mondd, hogy fiatal vagyok,
Bár szőke fürtöm dus, szemem ragyog,
Bár arcom piros biborban virul
A fiatal vér tüzzországaitul.

Óh, mert olyan gyümölcs vagyok, amely
Csak kívülről ép s belül korhad el,
Most ifjunak, óh, csak a látszat vall,
Eleven holt vagyok, nem fiatal.

Szívembe vigasz utja nem vezet,
Kéj és gyönyör már tiltott élvezet,
Óh rejtél el hát bűvös mosolyodat:
Ne kisrts! El! Tiszteld a holtakat!

Nincs varázspálca, mely olyan változást tegyen mint az a kard a kézben.

Mutasd meg azért is, hogy nem vagy az a kicsiny ember, a kit egy marék sárral el lehet temetni.

J ó k a i M ó r.

* A háremek keletkezése. A török nők tudvalevőleg a külvilágtól elzárva a hárem csendes magányában élik le napjaikat. De nem volt ez mindig így, — mert Stambulban vala-mikor a török asszonyok is ép oly szabadon jártak és kacérkodtak, mint a mi hölgyeink. A bégek és basák feleségei azonban oly hallatlan fényűzést vittek véghez tolettjeikkel és bájaikat olyan feltűnően mutogatták, hogy e miatt a hatalmas padisah borzasztó haragra lobbant. Rögtön kiadta a parancsot, hogy ezentul 9 óra után asszonynak az utcán sétálni nem szabad. Az asszonyok azonban még a császári parancs-al is dacolni akartak és másnap este az aranyiszar kikötőjében tizannyian jelentek meg. Fátyszerű vékony ruhákat öltöttek magukra melyeket tele tűzdeltek világító Szent-János bogarakkal, úgy, hogy ingerlő szép természet-ben ki volt világítva. A szultán ezt megtudva, még nagyobb haragra lobbant és dacára annak, hogy saját feleségei közül is voltak vagy

ötvenen az asszonyok között, körülvettette őket katonákkal és valamennyit bele dobattatta a tengerbe; — egyszersmind örök időkre meg-tiltotta, hogy a nők fedetlen arccal jelenjenek meg az utcán. Alkalmoszerű felújítani ezt a kis török históriát most, mikor a nők ismét divatba hozzák a fénybogarak viselését.

* A tudós nők Egy orosz tudós a követ-kezőket írja: „A mi a nőkérdést illeti, hatá-rozottan állíthatom, hogy a magasabb tudományok s különösen az orvosi tudomány a nőknek nagy hasznára van. Számos oly nőn kívül, a ki egész életét az orvosi tudományoknak szentelte, van-nak olyanok is, a kik sokáig folytatják, de azután felhagynak a gyakorlattal; ezek külö-nösen olyanok, a kik férjhez mennek. Ebben az esetben a megszerzett ismereteknek a családi életre és a gyermekek nevelésére való üdvös befolyása igen nagy. Mindig és mindenütt azt tapasztaltam, hogy a nők legnagyobb része igen buzgó és nagy sikerrel tanul. Elenyésző kisebbségben vannak azok a csupán feltűnni vágyó nihilista nők, a kik nem foglalkoznak komoly dolgokkal. Ezek a kivételek azonban ne legyenek általánosságban mértékadók. Ha az imént mondottakat példákkal akarnám meg-világítani, úgy ennek se vége, se hossza nem lenne. Oroszországban számos igen derék és igen lelkiismeretes nőt ismerek.“

Közgazdaság.

* Az ezredéves kiállítás faluja. Az ezred-éves kiállítás területén Magyarország néprajzi viszonyainak ismertetésére tudvalevőleg egy va-lóságos falut építenek. A falu tervének részle-tei már meg vannak állapítva. A falut 25 lakó házzal és udvartérrel, templom, iskola, község-háza, csárda és mintakórházzal tervezik. A falu három utcáját 4 a földi magyar ház, 1—1 palóc, dunántúli, kalotaszegi, torockói, székely, 6 német, 3 román, 1—1 sokác, tót, szerb, vend, bolgár és rutén ház fogja képviseln. A falu vásárterére épül a templom, ennek közelében az iskola, község-háza és kórház nyer elhelye-zést. A lakóházak fölépítésére és berendezésére a kiállítás elnöke a megyei törvényhatóságokat kérte föl. A háztípusok megválasztása, a ház-táj s a szobák berendezése és az érdekesebb népviseletek megválasztása fölött a kiállítás elnöke, a helyszíni tanulmányok alapján, min-denkor ez illető megyei törvényhatósággal egyetértve határoz. A falu építését a jövő év nyarán kezdik. Az iskolaépület föllállítását Pest-vármegye vállalta el, a minta-kórház építését pedig a helygymnázium. A csárda magánvál-lalkozó által, a templom pedig a kiállítás a ap terhére fog felépíttetni. A templom csak külső-leg lesz templom, különben kiállítási épületül fog szolgálni az ország háziipari tárgyainak befoga-dására. A kiállítási igazgatóság a templom környékére csinos vásári bódékat tervez, me-lyekben háziipari tárgyakat fognak árusítani. És hogy a falu képe teljes legyen, a faluvégi cigánysátor sem fog hiányozni. E festői részlet-ről József kir. herceg gondoskodik. A felvidéki juhászélet bemutatására is találkozott vállal-kozó. Az ország szebb népviselet-it a lakóhá-zakban különféle jelenetekben összeállított bá-bukon fogják bemutatni s az illető vidék vise-letében járó házaspár fogja az egyes házak felügyeletét és tisztántartását végezni.

* A zóna. A személyforgalom a magyar királyi államvasutak vonalain, a f. év július ha-vában tetemes emelkedést mutat, különösen a távolsági forgalomban. — A szomszédforgalom apad. Ez a tény fényes bizonyítéka a magyar zóna-tarifa helyességének. F. évi július havában ugyanis a múlt év július havához képest a tá-volsági forgalomban 150,100 személylyel többlet szállítottak, míg a szomszédforgalomban 93,000 személylyel keveseb szállítottak. Az egész többlet tehát egész hónapban 65 500 személyt tesz ki, a mi 168,500 forintnyi bevétel-többletet eredményezett. Podgyászt 2800 darabban szállítottak ugyan kevesebbet, de a bevételek a távolsági forgalom emelkedése folytán 4000 fru-ttal emelkedtek. A távolsági forgalomban a f. év első felében 1,261,800 személylyel szállítot-

tak többlet, mint a múlt év első felében; a szomszéd forgalomban 330,100 személylyel ke-vezebb utazott. Az egész személyforgalom emel-kedése tehát 931,700 utast tesz ki, a mi 1,398,000 bevételi többletet eredményezett. — Podgyász-darab ugyanezen időben 16,600 al szállítottak többlet s az ez utáni bevételek 32,900 frttal nagyobbak.

Erték-tőzsde.

(A debreceni „közgazdasági bank részvevény-társaság“ közlése 1894. augusztus 13-án.)

Államadósság:

Magyar aranyjárdék 4% — — —	121.80	122.10
„ vasuti beruházási kötvény 4 1/2% — — —	126.50	127 —
„ koronajárdék 4% — — —	96.10	96.50
„ regále váltásági kötvény 4 1/2% — — —	100. —	100.75
Oszták aranyjárdék 4% — — —	122. —	122.50
Egységes állam kötvény 4 1/2% — — —	98.50	99. —
Tisza-szegedi 4% -os nyeresémeny-sorsjegy	143. —	144. —

Részvények:

Magyar hitelbank részvény — — —	451. —	451.25
Oszták hitelbank részvény — — —	362. —	362.20
Magyar ipar- és kereskedelmi bank részv.	117.75	118.25

Sorsjegyek:

Magyar jelzőlogbank 4% -os sorsjegy	127.50	128.50
Oszták földhitel sorsjegy 3% -os — — —	116.50	117.50
Magyar vöröskereszt sorsjegy — — —	12. —	12.50
Oszták „ „ — — —	18. —	18.50
Olasz „ „ — — —	12.50	13. —
Bazilika sorsjegy — — —	9.70	9.90
Jó-sziv „ — — —	3.05	3.35

Pénzümek:

Cs. és kir. arany — — — — —	5.88	5.95
20 márkás arany — — — — —	12.20	12.24
20 frankos arany — — — — —	9.87	9.91
1 Sav-reigns — — — — —	12.42	12.46

Szerkesztői posta.

Gondos anya. Nincsen arra semmi ok, hog-leányát eltitka a műkedvelői előadástól föltéve, hogy —

- 1) magához illő körben fog működni, —
- 2) az előadás tiszta jövedelme jótékony célra fog fordíttatni, —
- 3) meglesz a próbák és összejövetelek alatt a kollő felügyelet.

Az a fődolog, míg ellenben kicsinyes szempe t volna a kiosztott szerep becsmérése; a ki jótékony célból játszik, ne válogasson a jótékony-ság ürügye alatt. Az már csak Kinában divik hogy minél előbbkelő társadalmi helyzete van az előadónak, annál nagyobb rangú szerepet (tábornokot, grófnét) játszik. A szinpadon az az előbbkelő, aki jobban — játszik. 40—50 éves szerepektől pedig már csak kivárosban irtóznak a szereplő hölgyek, mert azt hiszik, hogy ilyen szerepek még előadás után is vétenek. Frivol darabban már csakugyan ne léptesse föl a kisasszonyt — hagyjuk ezt, a professios színészetnek, a melynek kötelessége a fran-cia trágárság igényének cipelése.

K. P. Kéziratok visszaadására nem vállalkoz-hatunk. Ha mi valamit visszautasítunk, arról elihethi hogy nem fogják komoly lapban közölni s így a k zirat megőrzése legalább is fölösleges.

Eltha. Levél megy.

K. „Hozzá“ című versét így kezdi:

Nagy, nagy titok a költés titka
Kutatják is sokan . . .

Dehogy nagy titok! Minden tyuk ért hozzá!

Kiadó és laptulajdonos:

„Gsekonai“ nyomda és kiadó r.-t.

Felolós szerkesztő:

K o m i ó s s y D e z s ő.

Nyilt-tér.

Henneberg G. (cs. és kir. udvari szál-lító) selyemgyára Zürichben, a **privát-megrendelők lakására közvetlenül szállit: fekete, fehér é-szines** selyemszöveteket, meterenként **45 krtól 11 frt 65 krig** pos-tabér és vámmint-sza, sima, csikos, koc-zázott és mintázottakat, d. masztot, stb. (mintegy 240 különböző minőség és 2000 különböző szín s árny latban). Minták postafordulóval küld-tnek. Svajczba czim-zett levelekre 10 kros és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. (1)

Kiadó.

Szatmármegyében Dengeleg községben,

228 hold szántóföld

266 „ rét

227 „ legelő

33 „ nádas

1894 január 1-től fogva egymásután
következő 6 (hat) évre kiadó.

Értekezhetni lehet:

Bartha Istvánnal Szt.-György-Abrányban,
vagy magával a tulajdonossal

Török Gyulával,

Rimaszombatban, (Gömörmegye.)

Hajdúvármegye és Debreczen sz. kir. város
főispánjától.

497
1894

Pályázati hirdetmény.

Hajdúvármegye f. évi szeptember havi rendes közgyűlésén a vármegyei II-od aljegyzői állás, mely évi kilencz-husz (920) frt fizetés és kétszáz (200) frt lakbérből álló javadalmazással van összekötve, továbbá az ezen állás betöltése folytán esetleg üresedésbe jövő más állások, választás útján fognak betölteni.

Ezen hivatali állásokra ezennel pályázat hirdettetik s felhivatnak a pályázni kívánók, hogy kellően felszerelt pályázati kérvényeiket hozzám, mint a kijelölt bizottság elnökéhez **f. évi szeptember hó 15-ik napjának** délutáni 5 órájáig annyival is inkább benyujtsák mert a később érkezett pályázati kérvények tekintetbe vétetni nem fognak.

Debreczen, 1894. aug. 6-án.

Gróf Dégenfeld József s. k.

1643.
1894. ki.

Hirdetmény.

Nádudvar község által tervbe vett csendőr laktanya és istálló építés és az ócska épület lebontása 4972 frt 69 kr. kisdédóvó építése . . . 1674 frt 97 kr. takarékos magtár építése 986 frt 14 kr. lett előirányozva.

Ezen építkezés folyó 26-dik napján a község házában d. e. 10 órakor tartandó árlejtésen fog a legelőnyösebb ajánlatot tevőnek kiadatni.

Bánatpénzül az előirányzott összeg 5%-át kell a község pénztárába lefizetni.

A terv, költségvetés és részletes feltételek a fölirott főbirónál bármikor megtekinthetők.

Kelt Nádudvaron, 1894. aug. 11.

Nagy Albert

főbiró.

ELADÓ.

Király-Darócson 1500 mm. elsőrendű réti széna **eladó** métermázsánként 2 forintjával, a ki az egész mennyiséget megveszi, az teljesen ingyen kap 200 szekér buzaszalmát és 5000 kereszt buzának polyvályát és törékjét. Helybeli fel-

étetésre, továbbá nagy terjedelmű őszi és tavaszi legelőt április 1-éig. Van jó téli helyiség 250 drb. nagy marhára, esetleg ennek megfelelő birkára.

Értekezhetni

Récsey testvérekkel

Király-Darócson.

Paratlannak ismert égvényes-kénes savanyúvíz, hatalmas gyógyszer **idült légcső-, tüdőgyomor-, bél- és hólyaghurutban és fővénykórban.** Országszerte ismert és használt üdítő ital, s mint ilyen

különösen ajánlható a

PARADI

SAVANYUVÍZ

ott a hol az ivóvíz rossz, vagy hol gerjes és járványos betegségek uralkodni szoktak.
Raktár Debreczen részére

CSANAK JÓZSEF kereskedésében,
továbbá kapható minden fűszer-üzetben és vendéglőben.

MOLL SEIDLITZ POR

Csak akkor valódiak, ha mindegyik doboz **MOLL A.** védjegyét és aláírását tünteti fel.

A **Moll A.-féle Seidlitz-porok** tartós gyógyhatása a legmakacsabb gyomor- és aitestbántalmak, gyomorgöres és gyomorhév, rözt székrekedés, májbántalom vértolulás, aranyér és a legkülönbözőbb női betegségek ellen, e jeles házi-szernek évtizedek óta mindig nagyobb elterjedést szerzett. Ára egy lepeosélt eredeti doboznak 1 frt 0. é.

Hamisítások törvényileg fenyítettek.

**MOLL-FÉLE FRANCIA
BORSZESZ ÉS SÓ**

Csak akkor valódi ha mindegyik üveg **MOLL A.** védjegyét tünteti fel és „A. MOLL” feliratu ónozáttal van zárva.

A Moll-féle francia borszesz és só nevezetesen mint fájdalomcsillapító bedörzsölési-szer köszvény, csusz és a meghűlés egyéb következményeinél legismerteseb népszerű. — Egy ónozott eredeti üveg ára: 90 krajczár.

Moll Salicyl-szájvize.

(Főalkatrésze: fűzőlysavas sziksó.)

A mindennapi szájtisztításnál különösen fontos bármely koru gyermekek, min felnőttek számára; mert e szájvíz a fogak további épségét biztosítja s egy szersmind óvszer fogfájás ellen. Egy **MOLL A.** védjegygyel ellátott üveg ára: 60 krajczár.

FŐ-SZÉTKÜLDÉS

MOLL A. gyógyszerész cs. és kir. udvari szállító által,

BÉCS: I., Tuchlauben 9. sz.

Vidéki megrendelések naponta postautánvét mellett teljesíttetnek.

A raktárakban tessék határozottan **MOLL A.** aláírásával és védjegyével ellátott készítményeket kérni.

Raktárak: **DEBRECZENBEN Tóth Béla** gyógyszerész, dr. **Rothsenek** V. E. gyógyszerész és **Szent-Királyi Tivadar** uraknál.